Ανάμεσα στο Νερό & την Ενέργεια

Μια καταγραφή απόψεων, αξιών και προτεραιοτήτων για το νερό, την ενέργεια, το περιβάλλον και την ανάπτυξη

των συμμετεχόντων στο συνέδριο

«Νερό & Ενέργεια: Επιλογές που Διαμορφώνουν το Μέλλον»

Δελβινάκι, 2026

Editorial Note
Η παρούσα έκδοση εκπονήθηκε υπό την καθοδήγηση και επιστημονική εποπτεία του Επιστημονικού Συμβουλίου του Δικτύου Πόλεων με Λίμνες. Αποτυπώνει τη συλλογική φωνή των συμμετεχόντων του συνεδρίου «Νερό & Ενέργεια: Επιλογές που Διαμορφώνουν το Μέλλον» για τα μεγάλα διλήμματα που διαμορφώνουν το μέλλον του νερού, της ενέργειας και των τοπικών κοινωνιών.
Το περιεχόμενο της έκδοσης εκφράζει τις απόψεις των συντακτών και του Επιστημονικού Συμβουλίου και δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως επίσημη θέση όλων των συνεργαζόμενων φορέων ή θεσμικών εταίρων.

Επιστημονική Εποπτεία
Έλενα Μουρελάτου
Πρόεδρος Επιστημονικού Συμβουλίου
Δικτύου Πόλεων με Λίμνες

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή 4
2. Το Αποτύπωμα της Συμμετοχής 5
3. Τα Βασικά Ευρήματα της Έρευνας....6
4. Η Αξία Κάθε Σταγόνας 7
5. Επιλογές για ένα Ανθεκτικό Μέλλον 11
6. Ποιος Διαμορφώνει τις Αποφάσεις 16
7. Ανάπτυξη μέσα στα Όρια του Περιβάλλοντος 20
8. Η Λέξη του Μέλλοντος 24
9. Τρεις Αξίες για το Αύριο 26
10. Η Φωνή του Συνεδρίου 28

1 Εισαγωγή

Το νερό και η ενέργεια αποτελούν δύο από τους σημαντικότερους πυλώνες πάνω στους οποίους θα διαμορφωθεί το μέλλον των κοινωνιών μας. Οι επιλογές που λαμβάνονται σήμερα επηρεάζουν την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, την ευημερία των τοπικών κοινωνιών, την οικονομική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής των επόμενων γενεών.

Στο πλαίσιο του συνεδρίου **«Νερό & Ενέργεια: Επιλογές που Διαμορφώνουν το Μέλλον»,** που πραγματοποιήθηκε στο Δελβινάκι, *(2-4 Οκτωβρίου 2026)* δόθηκε στους συμμετέχοντες η δυνατότητα να τοποθετηθούν απέναντι σε μια σειρά ουσιαστικών διλημμάτων που αφορούν τη διαχείριση των φυσικών πόρων, την κλιματική προσαρμογή, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη λήψη αποφάσεων για το κοινό μας μέλλον.
Μέσα από 10+1 σύντομες ερωτήσεις, εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης, της επιστημονικής κοινότητας, δημόσιων φορέων, οργανισμών και ενεργοί πολίτες κλήθηκαν να εκφράσουν τις προτεραιότητες, τις αξίες και τις επιλογές που θεωρούν σημαντικότερες για τις κοινωνίες του αύριο.

Συνολικά καταγράφηκαν **57 απαντήσεις σε σύνολο 126 εγγεγραμμένων συμμετεχόντων** του συνεδρίου, δημιουργώντας μια ουσιαστική βάση απόψεων και προβληματισμού γύρω από τα κρίσιμα ζητήματα του νερού, της ενέργειας και του περιβάλλοντος.

Οι σελίδες που ακολουθούν παρουσιάζουν αυτή τη συλλογική καταγραφή αντιλήψεων. Αποτυπώνουν τον τρόπο με τον οποίο άνθρωποι με διαφορετικές εμπειρίες, γνώσεις και θεσμικούς ρόλους προσεγγίζουν τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας και αναδεικνύουν τις αρχές που θεωρούν καθοριστικές για τη μετάβαση προς ένα βιώσιμο και ανθεκτικό μέλλον.
Κάθε απάντηση αντιπροσωπεύει μια επιλογή. Κάθε επιλογή προσθέτει μια νέα οπτική στον δημόσιο διάλογο. Μαζί συνθέτουν μια πολύτιμη εικόνα των αντιλήψεων που διαμορφώνουν το μέλλον του νερού και της ενέργειας.

2 Το Αποτύπωμα της Συμμετοχής

Το συνέδριο **«Νερό & Ενέργεια: Επιλογές που Διαμορφώνουν το Μέλλον»** συγκέντρωσε 126 εγγεγραμμένους συμμετέχοντες από τον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των δημόσιων φορέων, της επιστημονικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της τοπικής κοινωνίας.

Στο ερωτηματολόγιο **«Η Φωνή του Συνεδρίου»** ανταποκρίθηκαν 57 συμμετέχοντες, προσφέροντας την προσωπική τους οπτική σε μια σειρά κρίσιμων ζητημάτων που συνδέονται με το νερό, την ενέργεια, το περιβάλλον και την ανάπτυξη.

Οι απαντήσεις προήλθαν από αιρετούς εκπροσώπους της αυτοδιοίκησης, στελέχη δήμων και δημόσιων οργανισμών, εκπροσώπους φορέων, μέλη της επιστημονικής κοινότητας και ενεργούς πολίτες. Η σύνθεση αυτή προσφέρει μια πολυδιάστατη εικόνα αντιλήψεων και προτεραιοτήτων, όπου διαφορετικές εμπειρίες και ρόλοι συναντώνται γύρω από κοινά ερωτήματα για το μέλλον.

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων αναδεικνύουν έναν ζωντανό διάλογο γύρω από τις προκλήσεις του νερού, της ενέργειας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Εκφράζουν προβληματισμό, ευθύνη και διάθεση ενεργής συμβολής στη διαμόρφωση ενός ανθεκτικού μέλλοντος για τις τοπικές κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον.

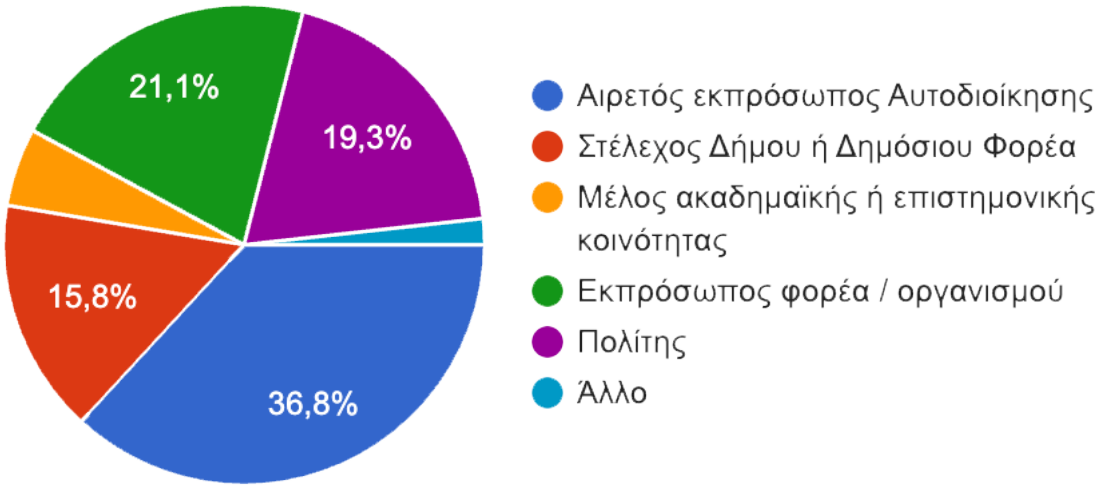

3 Τα Βασικά Ευρήματα της Έρευνας

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων αναδεικνύουν μια συνεκτική αντίληψη για το μέλλον του νερού, της ενέργειας και των τοπικών κοινωνιών.

Διαχείριση των Υδατικών Πόρων

Οι συμμετέχοντες δίνουν προτεραιότητα στην αποτελεσματική διαχείριση του νερού πριν από την αναζήτηση νέων πόρων και υποδομών.

Η δίκαιη κατανομή του νερού συνδέεται με τις πραγματικές ανάγκες κάθε χρήσης και με την υπεύθυνη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων.

Κλιματική Αλλαγή και Περιβαλλοντικές Προτεραιότητες

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν την κλιματική αλλαγή ως ζήτημα μετασχηματισμού και όχι απλώς προσαρμογής.

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν την ενεργειακή μετάβαση και την προστασία της φύσης ως αλληλένδετους στόχους και όχι ως ανταγωνιστικές επιλογές.

Οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν την περιβαλλοντική μετάβαση και αναδεικνύουν την κοινωνική συνοχή ως βασική προϋπόθεση της επιτυχίας της.

Διακυβέρνηση, Γνώση και Κοινωνική Συμμετοχή

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως τον θεσμό που βρίσκεται πλησιέστερα στο νερό, στους πολίτες και στις λύσεις.

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την επιστημονική γνώση ως πυξίδα των αποφάσεων και τον κοινωνικό διάλογο ως προϋπόθεση της επιτυχούς εφαρμογής τους.

Ανάπτυξη και Φυσικοί Πόροι

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν τη λίμνη ως οικοσύστημα που δημιουργεί αξία και ως πηγή αξίας που αξίζει να προστατεύεται.

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη αποκτά ισχυρότερα θεμέλια όταν ευθυγραμμίζεται με τις δυνατότητες και τα όρια των φυσικών πόρων.

Η φύση δεν αντιμετωπίζεται ως αντίπαλος της ανάπτυξης. Αντιμετωπίζεται ως το θεμέλιο πάνω στο οποίο μπορεί να οικοδομηθεί μια ανάπτυξη με διάρκεια.

Η Λέξη του Μέλλοντος

Η τελευταία ερώτηση αποκαλύπτει ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν την ευθύνη ως την αξία που μετατρέπει τις προθέσεις σε πράξη και τις επιλογές σε μέλλον.

Το Συνολικό Συμπέρασμα

Η Βιωσιμότητα δείχνει την κατεύθυνση. Η Ανθεκτικότητα ενισχύει την προσαρμογή. Η Συνεργασία δημιουργεί τις προϋποθέσεις. Η Ευθύνη μετατρέπει τις αξίες σε πράξη.

4 Η Αξία Κάθε Σταγόνας

Διαχείριση των Υδατικών Πόρων

Το νερό βρίσκεται στον πυρήνα της ανθρώπινης δραστηριότητας, της οικονομικής ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής ισορροπίας. Η διασφάλιση της επάρκειας του αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις των επόμενων δεκαετιών, ιδιαίτερα σε περιοχές που ήδη βιώνουν τις συνέπειες της κλιματικής μεταβολής, της αυξανόμενης ζήτησης και των μεταβαλλόμενων καιρικών συνθηκών.

Οι συμμετέχοντες του συνεδρίου κλήθηκαν να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με τρία κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση των υδατικών πόρων: **1./** την αντιμετώπιση της έλλειψης νερού, **2./** τις προτεραιότητες των επενδύσεων και **3./** την κατανομή των περιορισμών σε περιόδους λειψυδρίας.

Οι απαντήσεις τους αναδεικνύουν μια προσέγγιση που συνδυάζει τη βιωσιμότητα, την αποτελεσματικότητα και την κοινωνική ευθύνη, στοιχεία που εμφανίζονται σταθερά σε ολόκληρη τη συλλογική εικόνα των αποτελεσμάτων.

3.1 Η πρόκληση της επάρκειας του νερού

Όταν το νερό δεν επαρκεί για όλες τις ανάγκες, ποια πρέπει να είναι η πρώτη μας επιλογή;

Σχολιασμός

Με ποσοστό 61,4%, οι συμμετέχοντες δίνουν προτεραιότητα στη βελτίωση της διαχείρισης και στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διαθέσιμων υδατικών πόρων έναντι της αναζήτησης νέων πηγών και υποδομών.
Το αποτέλεσμα αυτό αναδεικνύει μια σαφή αντίληψη ότι η αντιμετώπιση της υδατικής πίεσης ξεκινά από την υπεύθυνη χρήση του νερού, τη μείωση των

απωλειών και την ενίσχυση της αποδοτικότητας των υφιστάμενων συστημάτων. Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν το νερό ως έναν πολύτιμο πόρο του οποίου η αξία μεγιστοποιείται μέσα από τη συνετή διαχείριση και τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

Παράλληλα, το σημαντικό ποσοστό που επιλέγει νέες πηγές και υποδομές επιβεβαιώνει ότι η ενίσχυση της υδατικής ασφάλειας αποτελεί βασική προτεραιότητα. Η εικόνα που διαμορφώνεται αναδεικνύει μια ξεκάθαρη ιεράρχηση επιλογών: πρώτα αξιοποιούμε καλύτερα το νερό που διαθέτουμε και στη συνέχεια επενδύουμε σε νέες δυνατότητες και υποδομές που θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών.

3.2 Οι προτεραιότητες των επενδύσεων

Αν υπήρχε χρηματοδότηση μόνο για μία μεγάλη παρέμβαση, πού θα έπρεπε να κατευθυνθεί;

Σχολιασμός

Με ποσοστό 70,2%, οι συμμετέχοντες αναδεικνύουν τον εκσυγχρονισμό των δικτύων και των υποδομών νερού ως την πρώτη επενδυτική προτεραιότητα σε περίπτωση περιορισμένων διαθέσιμων πόρων.
Το αποτέλεσμα αυτό υποδηλώνει μια έντονα πρακτική προσέγγιση απέναντι στις σύγχρονες προκλήσεις της διαχείρισης του νερού. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η βελτίωση των υποδομών μπορεί να συμβάλει άμεσα στη μείωση των απωλειών, στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των υδατικών πόρων και στην ενίσχυση της υδατικής ασφάλειας των τοπικών κοινωνιών.

Παράλληλα, το σημαντικό ποσοστό που επέλεξε την προστασία και αποκατάσταση λιμνών, ποταμών και υγροτόπων επιβεβαιώνει την υψηλή περιβαλλοντική ευαισθησία που καταγράφεται σε ολόκληρη την έρευνα. Οι απαντήσεις αναδεικνύουν μια ξεκάθαρη ιεράρχηση προτεραιοτήτων, όπου οι

σύγχρονες και αποτελεσματικές υποδομές αποτελούν το πρώτο βήμα για μια βιώσιμη πολιτική διαχείρισης του νερού, ενώ η προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων παραμένει αναπόσπαστο στοιχείο της μακροπρόθεσμης στρατηγικής.

Το εύρημα αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αναδεικνύει μια ευρύτερη αντίληψη για τη βιωσιμότητα, η οποία συνδέεται με την υπεύθυνη διαχείριση του νερού, την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινωνιών.

3.3 Δικαιοσύνη και διαχείριση σε συνθήκες λειψυδρίας

Σε μια περίοδο σοβαρής λειψυδρίας, ποια επιλογή θεωρείτε δικαιότερη;

Σχολιασμός

Με ποσοστό 80,7%, οι συμμετέχοντες θεωρούν δικαιότερη την εφαρμογή διαφορετικών περιορισμών ανάλογα με τη χρήση και τις πραγματικές ανάγκες κάθε χρήστη του νερού.

Το αποτέλεσμα αυτό αναδεικνύει μια αντίληψη σύμφωνα με την οποία η δίκαιη διαχείριση των υδατικών πόρων συνδέεται με την αναλογικότητα, την αποτελεσματικότητα και την προσαρμογή στις πραγματικές συνθήκες. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι οι ανάγκες των νοικοκυριών, της γεωργίας, της παραγωγής και των δημόσιων υπηρεσιών παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και απαιτούν αντίστοιχα διαφοροποιημένες προσεγγίσεις σε περιόδους κρίσης.

Το εύρημα αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αποκαλύπτει μια ώριμη προσέγγιση στη διαχείριση των φυσικών πόρων. Η ισότητα προσεγγίζεται μέσα από τη δίκαιη κατανομή των βαρών και την αναγνώριση των πραγματικών

αναγκών κάθε χρήσης, με στόχο τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων.
Οι απαντήσεις αναδεικνύουν μια σαφή προτίμηση προς λύσεις που συνδυάζουν υπευθυνότητα, ευελιξία και προσαρμοστικότητα, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών απέναντι στις προκλήσεις της λειψυδρίας.

Τι μας δείχνουν συνολικά οι απαντήσεις

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτουν τέσσερα σαφή συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν τη διαχείριση των υδατικών πόρων:

Προτεραιότητα στη διαχείριση πριν από την επέκταση

Οι συμμετέχοντες δίνουν προτεραιότητα στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του διαθέσιμου νερού πριν από την αναζήτηση νέων πηγών και υποδομών. Η διαχείριση της ζήτησης, η εξοικονόμηση και η μείωση των απωλειών αναδεικνύονται ως πρώτο βήμα για τη διασφάλιση της υδατικής επάρκειας.

Ισχυρή στήριξη στις υποδομές νερού

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων επιλέγει τον εκσυγχρονισμό των δικτύων και των υποδομών ως κορυφαία επενδυτική προτεραιότητα. Το εύρημα αυτό αναδεικνύει την πεποίθηση ότι η ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από σύγχρονα και αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης του νερού.

Η δικαιοσύνη συνδέεται με τις πραγματικές ανάγκες

Η συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων θεωρεί δικαιότερη την εφαρμογή διαφορετικών περιορισμών ανάλογα με τη χρήση και τις πραγματικές ανάγκες. Η δικαιοσύνη προσεγγίζεται ως αναλογική κατανομή ευθυνών και πόρων, με βάση τις πραγματικές συνθήκες και όχι μέσα από οριζόντια μέτρα.

Η ανθεκτικότητα ξεκινά από τη σοφή διαχείριση

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν το νερό ως στρατηγικό πόρο που απαιτεί μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, υπεύθυνη χρήση και συνεχή προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Η ανθεκτικότητα προκύπτει μέσα από τη σύνδεση της αποδοτικότητας, των υποδομών και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Το μήνυμα του κεφαλαίου

Η διαχείριση του νερού αντιμετωπίζεται ως ζήτημα στρατηγικής σημασίας. Οι συμμετέχοντες δίνουν προτεραιότητα στην υπεύθυνη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, στην ενίσχυση των υποδομών και στη δίκαιη κατανομή του νερού, με στόχο την ενδυνάμωση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινωνιών.

5

Επιλογές για ένα Ανθεκτικό Μέλλον

Κλιματική Αλλαγή και Περιβαλλοντικές Προτεραιότητες

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας και επηρεάζει άμεσα τον τρόπο με τον οποίο διαχειριζόμαστε τους φυσικούς πόρους, σχεδιάζουμε τις υποδομές και οργανώνουμε την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

Οι συμμετέχοντες του συνεδρίου κλήθηκαν να τοποθετηθούν απέναντι σε τρία κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν την προσαρμογή στην κλιματική πραγματικότητα, την ισορροπία ανάμεσα στην ενεργειακή μετάβαση και την προστασία των οικοσυστημάτων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να υλοποιηθεί μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη μετάβαση.

Οι απαντήσεις αναδεικνύουν μια προσέγγιση που συνδέει την περιβαλλοντική υπευθυνότητα με τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα των κοινωνιών και τη δημιουργία συνθηκών βιώσιμης ανάπτυξης για τις επόμενες γενιές.

4.1 Προσαρμογή και πρόληψη απέναντι στην κλιματική αλλαγή

Απέναντι στην κλιματική αλλαγή, πού πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερο βάρος;

Σχολιασμός

Με ποσοστό που προσεγγίζει το 93%, οι συμμετέχοντες αναδεικνύουν ως κορυφαία προτεραιότητα την αλλαγή του τρόπου με τον οποίο αναπτυσσόμαστε και χρησιμοποιούμε τους φυσικούς πόρους.

Το εύρημα αυτό αποτελεί μία από τις ισχυρότερες τοποθετήσεις ολόκληρης της έρευνας. Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν την κλιματική αλλαγή ως μια πρόκληση που συνδέεται άμεσα με τις επιλογές ανάπτυξης, παραγωγής και κατανάλωσης. Η μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα των κοινωνιών προσεγγίζεται μέσα από την αναθεώρηση πρακτικών και μοντέλων που διαμορφώνουν τη σχέση μας με τους φυσικούς πόρους.

Η σαφής αυτή προτίμηση αναδεικνύει την πεποίθηση ότι οι πιο αποτελεσματικές λύσεις ξεκινούν από τις αιτίες των προβλημάτων και οδηγούν σε νέες μορφές ανάπτυξης που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα, την αποδοτικότητα και τον σεβασμό των περιβαλλοντικών ορίων.

Παράλληλα, οι απαντήσεις επιβεβαιώνουν ότι η προστασία από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής παραμένει σημαντικός στόχος. Η συνολική εικόνα, ωστόσο, αποκαλύπτει μια ξεκάθαρη ιεράρχηση προτεραιοτήτων: οι συμμετέχοντες δίνουν έμφαση στον μετασχηματισμό του αναπτυξιακού προτύπου ως βασική προϋπόθεση για ένα ασφαλέστερο και πιο ανθεκτικό μέλλον.

4.2 Ενεργειακή μετάβαση και φυσικό περιβάλλον

Όταν ένα έργο καθαρής ενέργειας δημιουργεί σημαντική πίεση σε ένα φυσικό οικοσύστημα, τι πρέπει να προηγείται;

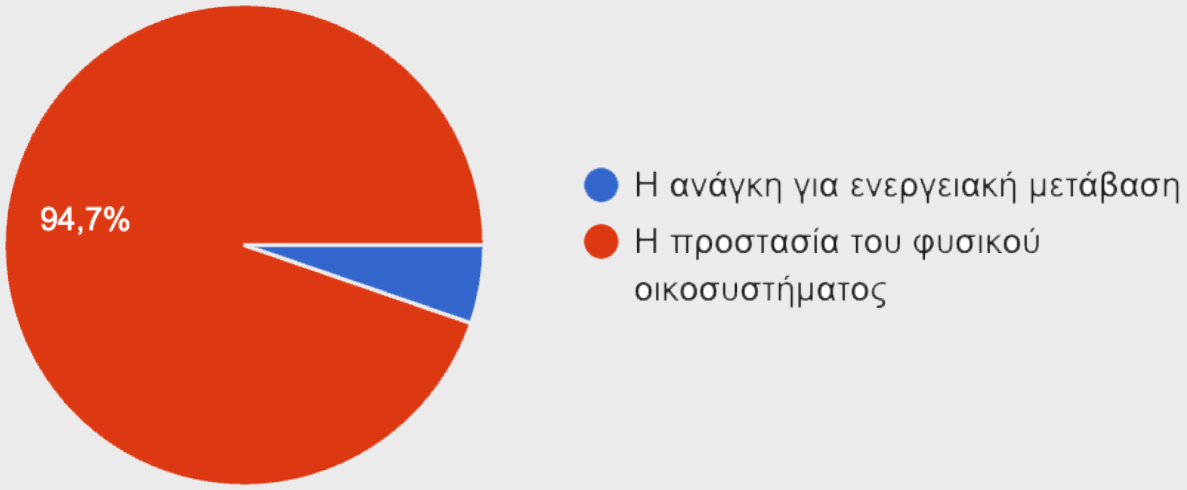

Σχολιασμός

Με ποσοστό 94,7%, οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η προστασία του φυσικού οικοσυστήματος πρέπει να προηγείται όταν ένα έργο καθαρής ενέργειας δημιουργεί σημαντικές πιέσεις στο περιβάλλον. Το αποτέλεσμα αυτό αποτελεί ένα από τα πλέον ξεκάθαρα ευρήματα της έρευνας.

Η σχεδόν καθολική αυτή επιλογή αναδεικνύει μια αντίληψη σύμφωνα με την οποία η ενεργειακή μετάβαση και η προστασία της φύσης αποτελούν αλληλένδετους στόχους. Οι συμμετέχοντες αποδίδουν ιδιαίτερη αξία στη

διατήρηση των οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας και του φυσικού κεφαλαίου που στηρίζει μακροπρόθεσμα την ευημερία των κοινωνιών.

Το εύρημα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αποκαλύπτει ότι η περιβαλλοντική ευθύνη αντιμετωπίζεται ως βασική προϋπόθεση κάθε αναπτυξιακής ή ενεργειακής επιλογής. Η ποιότητα της μετάβασης αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα από την ταχύτητα της και η μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων συνδέεται άμεσα με την επιτυχία της ίδιας της ενεργειακής μετάβασης.
Οι απαντήσεις αναδεικνύουν ένα ιδιαίτερα σύγχρονο μήνυμα: η πράσινη ενέργεια και η προστασία της φύσης αποτελούν μέρος της ίδιας στρατηγικής για το μέλλον. Η δημιουργία ανθεκτικών κοινωνιών περνά μέσα από επιλογές που ενισχύουν ταυτόχρονα την ενεργειακή ασφάλεια και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

4.3 Ο δρόμος προς τη μετάβαση

Αν μια αναγκαία περιβαλλοντική πολιτική έχει σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό κόστος σήμερα, τι επιλέγουμε;

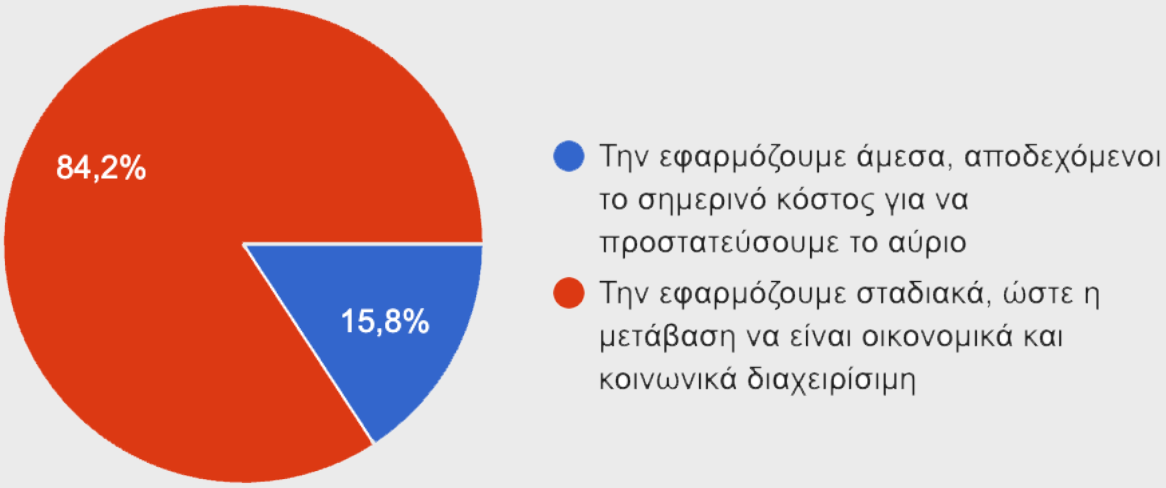

Σχολιασμός

Με ποσοστό 84,2%, οι συμμετέχοντες επιλέγουν μια σταδιακή πορεία εφαρμογής των περιβαλλοντικών πολιτικών, με στόχο η μετάβαση να παραμένει οικονομικά και κοινωνικά διαχειρίσιμη. Το αποτέλεσμα αυτό αποτελεί μία από τις πιο σαφείς τοποθετήσεις ολόκληρης της έρευνας.

Το εύρημα αναδεικνύει μια προσέγγιση που συνδέει την περιβαλλοντική φιλοδοξία με τη σταθερότητα των τοπικών κοινωνιών και των οικονομιών. Οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν την προώθηση των αναγκαίων περιβαλλοντικών πολιτικών και παράλληλα δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην ικανότητα των πολιτών, των επιχειρήσεων και των θεσμών να προσαρμόζονται ομαλά στις νέες συνθήκες.

Η σαφής αυτή επιλογή αποκαλύπτει ότι η αποδοχή και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών αποτελούν κρίσιμα στοιχεία της μετάβασης. Η κοινωνική συνοχή, η σταδιακή προσαρμογή και η δημιουργία συνθηκών ευρύτερης συμμετοχής αναδεικνύονται ως βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη διαρκών περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων.

Οι απαντήσεις σκιαγραφούν μια αντίληψη σύμφωνα με την οποία η μετάβαση αποκτά μεγαλύτερη δυναμική όταν προχωρά μαζί με την κοινωνία, ενισχύοντας ταυτόχρονα την περιβαλλοντική πρόοδο, την οικονομική ανθεκτικότητα και την κοινωνική σταθερότητα.

Τι μας δείχνουν συνολικά οι απαντήσεις

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτουν τρία ιδιαίτερα σαφή συμπεράσματα σχετικά με την κλιματική αλλαγή, την ενεργειακή μετάβαση και το μέλλον της ανάπτυξης:

Η κλιματική αλλαγή αντιμετωπίζεται ως ζήτημα μετασχηματισμού

Οι συμμετέχοντες δίνουν συντριπτική προτεραιότητα στην αλλαγή του τρόπου με τον οποίο αναπτυσσόμαστε και χρησιμοποιούμε τους φυσικούς πόρους. Η προσαρμογή στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής παραμένει σημαντική, ωστόσο η κυρίαρχη αντίληψη εστιάζει στις βαθύτερες αλλαγές που απαιτούνται στον τρόπο οργάνωσης των κοινωνιών και της οικονομίας.

Η ενεργειακή μετάβαση και η προστασία της φύσης αποτελούν αλληλένδετους στόχους

Η σχεδόν καθολική προτεραιότητα που δίνεται στην προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων αναδεικνύει τη σημασία της βιοποικιλότητας, των φυσικών πόρων και του περιβαλλοντικού κεφαλαίου. Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν την ενεργειακή μετάβαση και την προστασία της φύσης ως δύο αλληλοσυμπληρούμενες διαστάσεις της ίδιας στρατηγικής για το μέλλον.

Η επιτυχία της μετάβασης συνδέεται με την κοινωνική συνοχή

Η ισχυρή προτίμηση προς μια σταδιακή και κοινωνικά διαχειρίσιμη εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών αναδεικνύει τη σημασία της κοινωνικής αποδοχής και της οικονομικής προσαρμογής. Οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν τη μετάβαση προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον και ταυτόχρονα αναγνωρίζουν τη σημασία της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας σε αυτή τη διαδικασία.

Η ανθεκτικότητα αποτελεί τον κοινό παρονομαστή των επιλογών

Πίσω από όλες τις απαντήσεις διακρίνεται μια κοινή επιδίωξη: η δημιουργία κοινωνιών που μπορούν να προσαρμόζονται, να εξελίσσονται και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις προκλήσεις του μέλλοντος. Η ανθεκτικότητα αναδεικνύεται ως το σημείο συνάντησης της περιβαλλοντικής προστασίας, της οικονομικής σταθερότητας και της κοινωνικής ευημερίας.

Το μήνυμα του κεφαλαίου

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν την κλιματική αλλαγή ως ζήτημα μετασχηματισμού, την ενεργειακή μετάβαση και την προστασία της φύσης ως αλληλένδετους στόχους και την κοινωνική συνοχή ως βασική προϋπόθεση της επιτυχίας τους. Η ανθεκτικότητα αναδεικνύεται ως η κοινή κατεύθυνση όλων των επιλογών.

6

Ποιος Διαμορφώνει τις Αποφάσεις

Διακυβέρνηση, Γνώση και Κοινωνική Συμμετοχή

Η διαχείριση του νερού και των φυσικών πόρων δεν εξαρτάται μόνο από τεχνικές λύσεις και οικονομικούς πόρους. Εξαρτάται εξίσου από τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις, από τη σχέση ανάμεσα στους θεσμούς και τις τοπικές κοινωνίες, καθώς και από τον ρόλο που διαδραματίζει η επιστημονική γνώση στη διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών.

Οι συμμετέχοντες του συνεδρίου κλήθηκαν να εκφράσουν τις απόψεις τους γύρω από δύο θεμελιώδη ζητήματα: ποιο επίπεδο διοίκησης μπορεί να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις ανάγκες διαχείρισης του νερού και ποιος είναι ο ρόλος της επιστημονικής τεκμηρίωσης και της κοινωνικής συμμετοχής κατά τη λήψη σημαντικών αποφάσεων.

Οι απαντήσεις αποκαλύπτουν μια ενδιαφέρουσα ισορροπία ανάμεσα στην τεχνογνωσία, τη θεσμική ευθύνη και τη συμμετοχή των πολιτών στον σχεδιασμό του μέλλοντος.

5.1 Οι αποφάσεις κοντά στον πολίτη

Ποιος πρέπει να έχει τον καθοριστικότερο ρόλο στις αποφάσεις για τη διαχείριση του νερού;

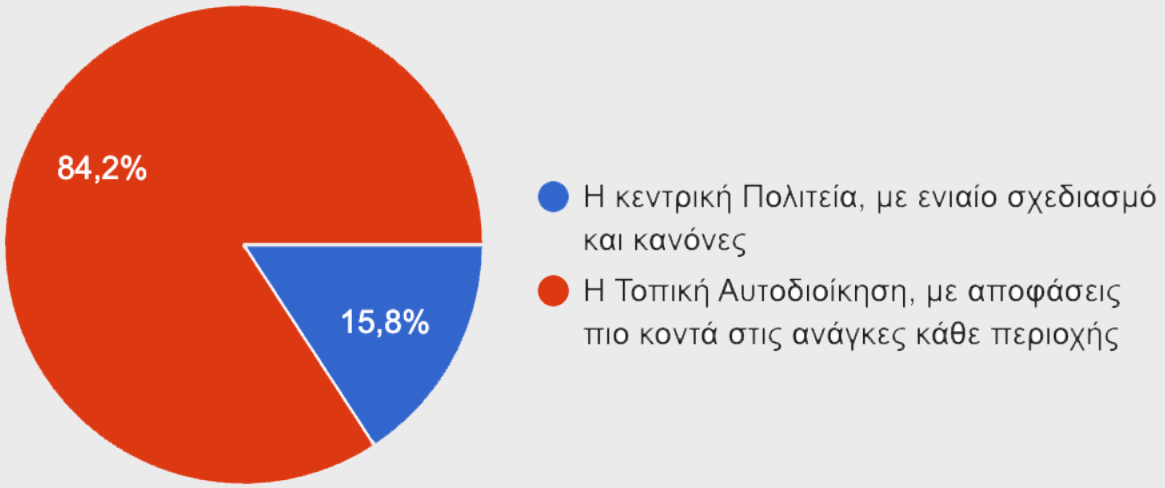

Σχολιασμός

Με ποσοστό 84,2%, οι συμμετέχοντες αναδεικνύουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως τον σημαντικότερο φορέα λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση του νερού. Το αποτέλεσμα αυτό αποτελεί μία από τις ισχυρότερες και πιο ξεκάθαρες τοποθετήσεις της έρευνας.

Το εύρημα αποκαλύπτει την εμπιστοσύνη που αποδίδεται στους θεσμούς που βρίσκονται κοντά στις τοπικές κοινωνίες και στα οικοσυστήματα που επηρεάζονται άμεσα από τις αποφάσεις διαχείρισης. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι οι δήμοι διαθέτουν άμεση γνώση των τοπικών συνθηκών, των ιδιαίτερων αναγκών κάθε περιοχής και των προκλήσεων που συνδέονται με τους υδατικούς πόρους.

Η σαφής αυτή προτίμηση αναδεικνύει την πεποίθηση ότι οι πιο αποτελεσματικές λύσεις προκύπτουν όταν η λήψη αποφάσεων βρίσκεται κοντά στον πολίτη, στο φυσικό περιβάλλον και στις πραγματικές ανάγκες της καθημερινότητας. Παράλληλα, ενισχύει τον ρόλο της Αυτοδιοίκησης ως βασικού πυλώνα ανθεκτικότητας, βιωσιμότητας και διαχείρισης των φυσικών πόρων.
Οι απαντήσεις αποτυπώνουν μια σύγχρονη αντίληψη διακυβέρνησης, στην οποία η εγγύτητα, η γνώση του τόπου και η δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης αποτελούν καθοριστικά στοιχεία για την αποτελεσματική διαχείριση του νερού.

5.2 Γνώση και κοινωνική συμμετοχή

Όταν η επιστημονικά τεκμηριωμένη λύση συναντά ισχυρές αντιδράσεις από την τοπική κοινωνία, τι πρέπει να βαρύνει περισσότερο;

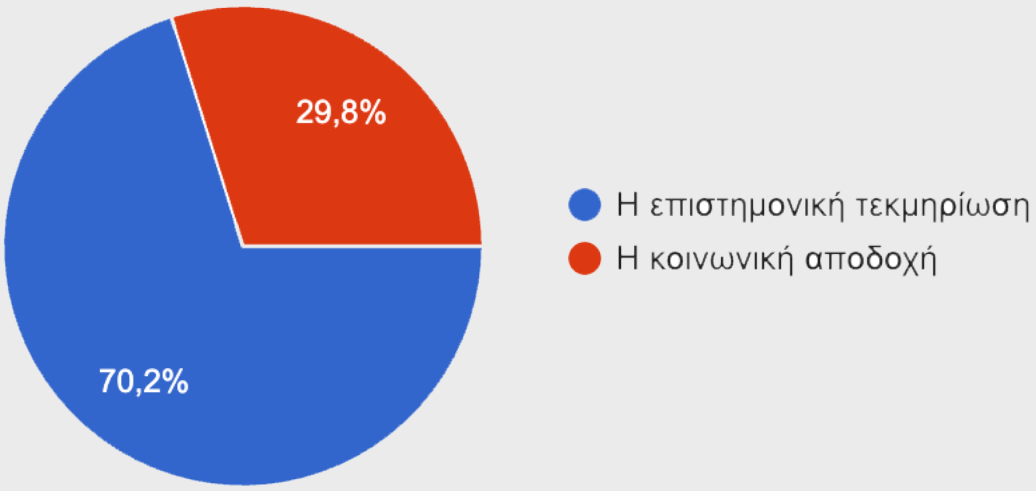

Σχολιασμός

Με ποσοστό 70,2%, οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η επιστημονική τεκμηρίωση πρέπει να έχει τον καθοριστικότερο ρόλο όταν προκύπτουν συγκρούσεις ανάμεσα στη γνώση και στις κοινωνικές αντιδράσεις. Το αποτέλεσμα αυτό αναδεικνύει την υψηλή εμπιστοσύνη που αποδίδεται στην επιστήμη ως εργαλείο κατανόησης σύνθετων περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων.

Το εύρημα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αφορά έναν από τους πιο απαιτητικούς τομείς της σύγχρονης διακυβέρνησης: τη σχέση ανάμεσα στην

επιστημονική γνώση και στη δημόσια αποδοχή των αποφάσεων. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι ζητήματα που σχετίζονται με το νερό, το περιβάλλον και την κλιματική προσαρμογή απαιτούν τεκμηριωμένες αποφάσεις που βασίζονται σε δεδομένα, έρευνα και εξειδικευμένη γνώση.

Παράλληλα, το σημαντικό ποσοστό που δίνει βαρύτητα στην κοινωνική αποδοχή υπογραμμίζει τη σημασία του διαλόγου και της ουσιαστικής συμμετοχής των πολιτών. Οι απαντήσεις δείχνουν ότι η αποτελεσματική διακυβέρνηση ενισχύεται όταν η επιστημονική γνώση συνοδεύεται από διαβούλευση, ενημέρωση και οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ θεσμών και κοινωνίας.

Η συνολική εικόνα καταγράφει μια σαφή ιεράρχηση: η επιστήμη παρέχει την κατεύθυνση των αποφάσεων, ενώ η κοινωνική συμμετοχή ενισχύει τη νομιμοποίηση και την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους.

Τι μας δείχνουν συνολικά οι απαντήσεις

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτουν τρία σαφή συμπεράσματα σχετικά με τη διακυβέρνηση, τη γνώση και τη λήψη αποφάσεων για το νερό:

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αναδεικνύεται ως ο βασικός θεσμός διαχείρισης του νερού

Η συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων εμπιστεύεται την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως το επίπεδο διακυβέρνησης που βρίσκεται πλησιέστερα στις ανάγκες των πολιτών και των τοπικών οικοσυστημάτων. Η εγγύτητα στον τόπο, η γνώση των τοπικών συνθηκών και η δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης αναδεικνύονται ως καθοριστικά πλεονεκτήματα για τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Η επιστημονική γνώση αποτελεί την πυξίδα των αποφάσεων

Οι συμμετέχοντες αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην επιστημονική τεκμηρίωση όταν καλούνται να ληφθούν αποφάσεις για σύνθετα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η γνώση, η έρευνα και τα δεδομένα αναγνωρίζονται ως βασικά εργαλεία για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών και μακροπρόθεσμα βιώσιμων πολιτικών.

Ο κοινωνικός διάλογος ενισχύει τη νομιμοποίηση των αποφάσεων

Το σημαντικό ποσοστό που αναδεικνύει την αξία της κοινωνικής αποδοχής επιβεβαιώνει ότι η συμμετοχή των πολιτών παραμένει αναπόσπαστο στοιχείο της αποτελεσματικής διακυβέρνησης. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τη σημασία της διαβούλευσης, της ενημέρωσης και της οικοδόμησης εμπιστοσύνης ανάμεσα στους θεσμούς και τις τοπικές κοινωνίες.

Η αποτελεσματική διακυβέρνηση συνδυάζει γνώση, εγγύτητα και συμμετοχή

Οι απαντήσεις σκιαγραφούν ένα μοντέλο διακυβέρνησης στο οποίο η επιστημονική τεκμηρίωση καθοδηγεί τις αποφάσεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση

διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εφαρμογή τους και η κοινωνική συμμετοχή ενισχύει τη νομιμοποίηση και τη μακροχρόνια αποτελεσματικότητα τους.

Το μήνυμα του κεφαλαίου

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως τον θεσμό που βρίσκεται πλησιέστερα στο νερό, στους πολίτες και στις λύσεις. Παράλληλα, αναδεικνύουν την επιστημονική γνώση ως πυξίδα των αποφάσεων και τον κοινωνικό διάλογο ως προϋπόθεση της επιτυχούς εφαρμογής τους.

7 Ανάπτυξη μέσα στα Όρια του Περιβάλλοντος

Η σχέση ανθρώπου και φυσικών πόρων

Οι τοπικές κοινωνίες καλούνται σήμερα να ισορροπήσουν ανάμεσα σε πολλαπλές προτεραιότητες. Από τη μία πλευρά βρίσκονται η οικονομική ανάπτυξη, η αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και η βελτίωση της ποιότητας ζωής. Από την άλλη, η ανάγκη προστασίας των φυσικών οικοσυστημάτων και η διασφάλιση των περιβαλλοντικών ισορροπιών που στηρίζουν τη ζωή και την ευημερία.

Οι συμμετέχοντες του συνεδρίου τοποθετήθηκαν απέναντι σε δύο ερωτήματα που αγγίζουν τον πυρήνα αυτής της σχέσης: τον ρόλο των λιμνών στις τοπικές κοινωνίες και τις αρχές που πρέπει να καθοδηγούν τις αναπτυξιακές επιλογές του μέλλοντος.

Οι απαντήσεις συνθέτουν μια ενδιαφέρουσα εικόνα, όπου η προστασία και η ανάπτυξη προσεγγίζονται ως αλληλένδετες έννοιες που μπορούν να συνυπάρξουν μέσα σε ένα πλαίσιο βιωσιμότητας και υπεύθυνης διαχείρισης.

6.1 Η λίμνη ως οικοσύστημα και ως ευκαιρία

Για τις πόλεις και τις κοινωνίες που ζουν γύρω από μια λίμνη, ποια αντίληψη πρέπει να προηγείται;

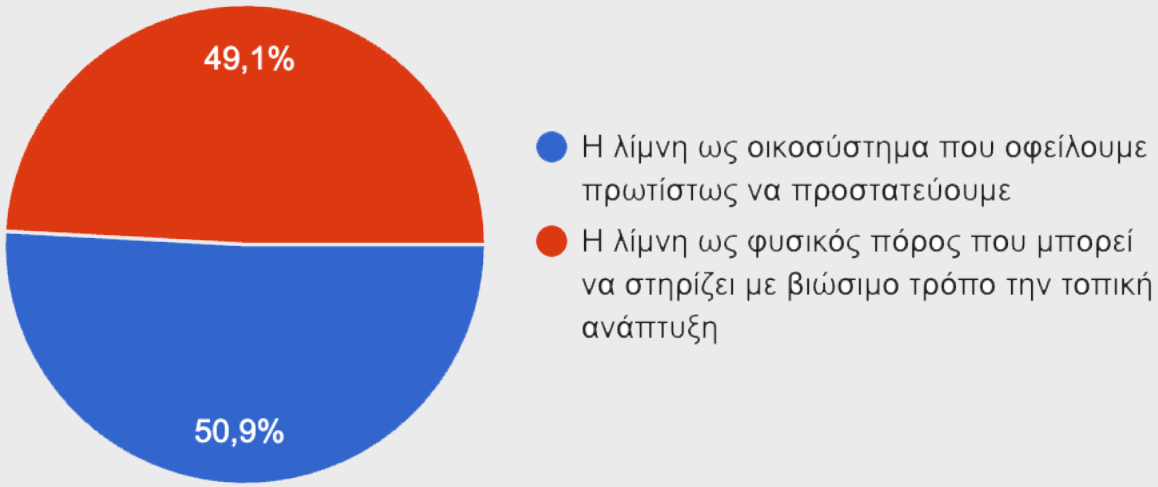

Σχολιασμός

Οι απαντήσεις καταγράφουν μία από τις πιο ισορροπημένες εικόνες ολόκληρης της έρευνας. Με ποσοστά 50,9% και 49,1%, οι συμμετέχοντες εκφράζουν σχεδόν ισότιμα δύο προσεγγίσεις που συχνά παρουσιάζονται ως διαφορετικές:

την προστασία της λίμνης ως οικοσυστήματος και την αξιοποίηση της ως παράγοντα τοπικής ανάπτυξης.

Το εύρημα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αποκαλύπτει ότι οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται τη λίμνη μέσα από μια πολυδιάστατη οπτική. Η οικολογική αξία, η βιοποικιλότητα και οι λειτουργίες του φυσικού συστήματος αναγνωρίζονται ως θεμελιώδη στοιχεία της ύπαρξης της. Παράλληλα, η λίμνη αντιμετωπίζεται ως πηγή ευκαιριών για τον τουρισμό, τον πολιτισμό, την τοπική οικονομία και τη συνολική ευημερία των τοπικών κοινωνιών.

Η σχεδόν απόλυτη ισορροπία των απαντήσεων αναδεικνύει μια ώριμη προσέγγιση που συνδέει την προστασία με την ανάπτυξη. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η διατήρηση της οικολογικής αξίας της λίμνης ενισχύει τη δυνατότητα της να δημιουργεί κοινωνικά και οικονομικά οφέλη διαχρονικά.

Οι απαντήσεις σκιαγραφούν μια αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι λίμνες αποτελούν ταυτόχρονα φυσικό κεφάλαιο, κοινό αγαθό και αναπτυξιακό πόρο. Η προστασία και η αξιοποίηση εμφανίζονται ως συμπληρωματικές διαστάσεις μιας κοινής στρατηγικής για το μέλλον των λιμναίων περιοχών.

6.2 Οι αρχές που καθοδηγούν το μέλλον

Ποια αρχή πρέπει να καθορίζει περισσότερο τις επιλογές μας για το μέλλον;

Σχολιασμός

Με ποσοστό 63,2%, οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η ανάπτυξη οφείλει να προσαρμόζεται στα όρια που θέτουν οι φυσικοί πόροι. Το αποτέλεσμα αυτό αναδεικνύει μια σαφή προτίμηση προς ένα μοντέλο ανάπτυξης που λαμβάνει υπόψη τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων και τη μακροπρόθεσμη διαθεσιμότητα των φυσικών πόρων.

Το εύρημα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αποκαλύπτει ότι οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται τους φυσικούς πόρους ως τον βασικό παράγοντα που καθορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης των κοινωνιών. Η διατήρηση της περιβαλλοντικής ισορροπίας, η προστασία του φυσικού κεφαλαίου και η ευθύνη απέναντι στις επόμενες γενιές αναδεικνύονται ως στοιχεία που οφείλουν να ενσωματώνονται στον αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Παράλληλα, το σημαντικό ποσοστό που επιλέγει την εξυπνότερη αξιοποίηση των φυσικών πόρων υπογραμμίζει τη σημασία της καινοτομίας, της αποδοτικότητας και των νέων τεχνολογιών. Οι απαντήσεις δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες αναζητούν λύσεις που συνδυάζουν την πρόοδο με τη συνετή διαχείριση των διαθέσιμων πόρων.

Η συνολική εικόνα αναδεικνύει μια κοινή κατεύθυνση: η ανάπτυξη διατηρεί κεντρική θέση στις προτεραιότητες των συμμετεχόντων, ενώ τα φυσικά όρια και οι διαθέσιμοι πόροι λειτουργούν ως το πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται οι επιλογές του μέλλοντος.

Τι μας δείχνουν συνολικά οι απαντήσεις

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτουν τέσσερα σαφή συμπεράσματα σχετικά με τη σχέση ανάπτυξης, φυσικών πόρων και τοπικών κοινωνιών:

Η λίμνη αντιμετωπίζεται ταυτόχρονα ως οικοσύστημα και ως πηγή ευημερίας

Η σχεδόν απόλυτη ισορροπία των απαντήσεων καταδεικνύει ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τη διπλή αξία των λιμνών. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η αξιοποίηση του προς όφελος των τοπικών κοινωνιών προσεγγίζονται ως αλληλοσυμπληρούμενοι στόχοι που μπορούν να συνυπάρχουν μέσα σε ένα κοινό αναπτυξιακό όραμα.

Οι φυσικοί πόροι καθορίζουν το πλαίσιο των επιλογών του μέλλοντος

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων θεωρεί ότι η ανάπτυξη οφείλει να προσαρμόζεται στα όρια που θέτουν οι φυσικοί πόροι. Το εύρημα αυτό αναδεικνύει μια προσέγγιση που αναγνωρίζει τη σημασία της περιβαλλοντικής ισορροπίας ως προϋπόθεση μακροπρόθεσμης ευημερίας και σταθερότητας.

Η ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος προχωρούν μαζί

Οι απαντήσεις αποκαλύπτουν ότι οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν την οικονομική πρόοδο, την ποιότητα ζωής και τη διατήρηση των οικοσυστημάτων ως αλληλένδετες επιδιώξεις. Η προστασία των φυσικών πόρων παρουσιάζεται ως επένδυση στο μέλλον των τοπικών κοινωνιών και όχι ως περιορισμός των αναπτυξιακών δυνατοτήτων τους.

Το φυσικό κεφάλαιο αποτελεί στρατηγικό πλεονέκτημα

Οι λίμνες, τα οικοσυστήματα και οι φυσικοί πόροι αναγνωρίζονται ως στοιχεία που παράγουν διαχρονική αξία. Η διατήρηση τους συνδέεται με την ανθεκτικότητα, την τοπική ανάπτυξη, τον τουρισμό, την κοινωνική συνοχή και τη δυνατότητα των επόμενων γενεών να απολαμβάνουν τα ίδια οφέλη.

Το μήνυμα του κεφαλαίου

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν τη φύση ως θεμέλιο της ανάπτυξης και όχι ως εμπόδιο της ανάπτυξης. Οι λίμνες και οι φυσικοί πόροι αναγνωρίζονται ως στρατηγικά κεφάλαια που παράγουν περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική αξία, όταν η ανάπτυξη ευθυγραμμίζεται με τις δυνατότητες και τα όρια των οικοσυστημάτων.

8 Η Λέξη του Μέλλοντος

Καθ' όλη τη διάρκεια του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες τοποθετήθηκαν απέναντι σε ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση του νερού, την κλιματική προσαρμογή, την ανάπτυξη, τη διακυβέρνηση και τη σχέση ανθρώπου και περιβάλλοντος.
Η τελευταία ερώτηση τους κάλεσε να συνοψίσουν όλη αυτή τη σκέψη σε μία μόνο λέξη.

Μια λέξη που εκφράζει το μέλλον που επιθυμούν, που αποτυπώνει τις αξίες, τις προσδοκίες και τις προτεραιότητες που θεωρούν σημαντικότερες για τις κοινωνίες του αύριο.

7.1 Η Λέξη του Μέλλοντος

Ποια λέξη εκφράζει καλύτερα το μέλλον που επιθυμείτε;

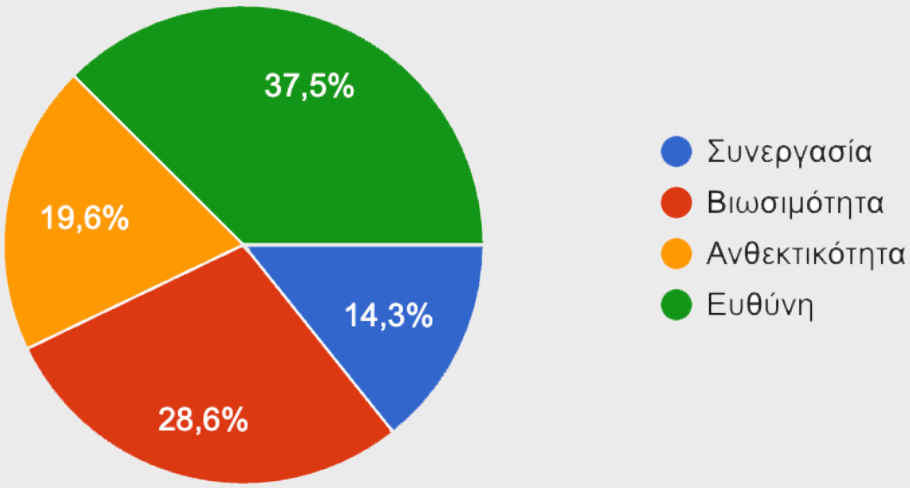

Σχολιασμός

Με ποσοστό 37,5%, **η Ευθύνη** αναδεικνύεται ως η λέξη που εκφράζει περισσότερο το μέλλον που επιθυμούν οι συμμετέχοντες. Ακολουθούν η Βιωσιμότητα με 28,6%, η Ανθεκτικότητα με 19,6% και η Συνεργασία με 14,3%.
Το αποτέλεσμα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία καθώς αποτελεί την τελική τοποθέτηση των συμμετεχόντων μετά από δέκα προηγούμενα ερωτήματα που αφορούσαν το νερό, την ενέργεια, την κλιματική αλλαγή, τη διακυβέρνηση και την ανάπτυξη.

Η ανάδειξη της Ευθύνης στην πρώτη θέση αποκαλύπτει ότι οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν το μέλλον πρωτίστως ως ζήτημα επιλογών και λογοδοσίας. Η προστασία των φυσικών πόρων, η βιώσιμη ανάπτυξη και η ανθεκτικότητα των κοινωνιών συνδέονται άμεσα με την ικανότητα θεσμών, οργανισμών και πολιτών να αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του αύριο.

Παράλληλα, η ισχυρή παρουσία της Βιωσιμότητας και της Ανθεκτικότητας επιβεβαιώνει ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την ανάγκη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, προσαρμογής και συνετής διαχείρισης των φυσικών πόρων. Η Συνεργασία λειτουργεί ως η απαραίτητη προϋπόθεση που επιτρέπει στις υπόλοιπες αξίες να μετατρέπονται σε πράξη.

Οι τέσσερις έννοιες συνθέτουν ένα συνεκτικό πλαίσιο αξιών που διατρέχει ολόκληρο το ερωτηματολόγιο. Μαζί περιγράφουν ένα μέλλον που στηρίζεται στη συνειδητή δράση, τη συλλογική προσπάθεια και τη διαρκή μέριμνα για τις επόμενες γενιές.

Τι μας δείχνει η τελευταία ερώτηση

Πέρα από την επιλογή που συγκέντρωσε το υψηλότερο ποσοστό, ιδιαίτερη αξία παρουσιάζει το σύνολο των τεσσάρων λέξεων που τέθηκαν προς επιλογή.

Η συνεργασία, η βιωσιμότητα, η ανθεκτικότητα και η ευθύνη εκφράζουν διαφορετικές διαστάσεις του ίδιου οράματος για το μέλλον. Πρόκειται για έννοιες που εμφανίζονται με συνέπεια σε ολόκληρο το ερωτηματολόγιο και αποτυπώνονται στις επιλογές των συμμετεχόντων απέναντι στα μεγάλα διλήμματα του νερού, της ενέργειας και της ανάπτυξης.

Οι προηγούμενες απαντήσεις ανέδειξαν την αξία της ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, την ανάγκη προστασίας των οικοσυστημάτων, τη σημασία της προσαρμογής στις συνθήκες που διαμορφώνει η κλιματική αλλαγή, καθώς και τον καθοριστικό ρόλο της τοπικής διακυβέρνησης και της συμμετοχής των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Μέσα από αυτή τη συνολική εικόνα διαμορφώνεται ένα συνεκτικό πλαίσιο αξιών. Ένα πλαίσιο που συνδέει τη βιωσιμότητα με την υπεύθυνη διαχείριση των πόρων, την ανθεκτικότητα με την προετοιμασία για τις προκλήσεις του μέλλοντος και την ευθύνη με τη συνειδητή ανάληψη δράσης από θεσμούς, οργανισμούς και πολίτες.

Η τελευταία ερώτηση λειτουργεί ως συμπύκνωση όλων όσων προηγήθηκαν. Μέσα από μία λέξη, οι συμμετέχοντες αποτύπωσαν τις αρχές που θεωρούν καθοριστικές για το μέλλον των τοπικών κοινωνιών και για τη διαχείριση των φυσικών πόρων τις επόμενες δεκαετίες.

Το μήνυμα του κεφαλαίου

Η Ευθύνη αναδεικνύεται ως η κυρίαρχη αξία του μέλλοντος. Η Βιωσιμότητα δείχνει την κατεύθυνση, η Ανθεκτικότητα ενισχύει την προσαρμογή, η Συνεργασία δημιουργεί τις προϋποθέσεις και η Ευθύνη μετατρέπει τις αξίες σε πράξη.

9

Τρεις Αξίες για το Αύριο

Τα Συμπεράσματα του Συνεδρίου

Οι απαντήσεις που καταγράφηκαν στο ερωτηματολόγιο *«Η Φωνή του Συνεδρίου»* αποτυπώνουν περισσότερα από επιμέρους προτιμήσεις και απόψεις. Αποκαλύπτουν ένα σύνολο αξιών που διατρέχει ολόκληρο το ερωτηματολόγιο και διαμορφώνει ένα κοινό όραμα για το μέλλον του νερού, της ενέργειας και των τοπικών κοινωνιών.

Παρά τη διαφορετικότητα των συμμετεχόντων, τα αποτελέσματα συγκλίνουν σε τρεις θεμελιώδεις έννοιες που επανεμφανίζονται σε όλες σχεδόν τις θεματικές ενότητες της έρευνας:

Ευθύνη

Η Ευθύνη αναδείχθηκε ως η σημαντικότερη αξία του μέλλοντος στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου. Το εύρημα αυτό λειτουργεί ως κλειδί ερμηνείας ολόκληρης της έρευνας.

Η υπεύθυνη διαχείριση των υδατικών πόρων, η προστασία των οικοσυστημάτων, η λήψη αποφάσεων που βασίζονται στη γνώση, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η μέριμνα για τις επόμενες γενιές αποτελούν διαφορετικές εκφράσεις της ίδιας βασικής αρχής.

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι το μέλλον εξαρτάται από τις επιλογές που κάνουμε σήμερα και από την προθυμία μας να αναλάβουμε ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του.

Βιωσιμότητα

Η Βιωσιμότητα διατρέχει το σύνολο των απαντήσεων και εκφράζεται μέσα από την προτεραιότητα που δίνεται στην προστασία των φυσικών πόρων, στη συνετή χρήση του νερού και στη διατήρηση των οικοσυστημάτων.

Οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν τη βιωσιμότητα ως μια πρακτική αρχή που συνδέεται με τη διαχείριση των πόρων, την προστασία του φυσικού κεφαλαίου και τη δημιουργία συνθηκών ευημερίας που μπορούν να διατηρηθούν στον χρόνο.

Η βιωσιμότητα εμφανίζεται ως η κατεύθυνση προς την οποία επιθυμούν να κινηθούν οι τοπικές κοινωνίες.

Ανθεκτικότητα

Οι απαντήσεις αναδεικνύουν την ανάγκη κοινωνίες, θεσμοί και τοπικές οικονομίες να προετοιμάζονται απέναντι στις προκλήσεις του μέλλοντος.

Η κλιματική αλλαγή, οι πιέσεις στους φυσικούς πόρους και οι μεταβαλλόμενες συνθήκες απαιτούν προσαρμοστικότητα, στρατηγική και ικανότητα ανταπόκρισης.

Οι συμμετέχοντες συνδέουν την ανθεκτικότητα με τη δυνατότητα των κοινωνιών να εξελίσσονται, να μαθαίνουν και να μετασχηματίζονται χωρίς να χάνουν τη συνοχή και τις βασικές τους λειτουργίες.

Ένα κοινό όραμα

Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν μια κοινή αντίληψη για το μέλλον. Οι συμμετέχοντες επιλέγουν:

- ***υπεύθυνη διαχείριση αντί σπατάλης,***
- ***γνώση αντί αυθαίρετων αποφάσεων,***
- ***τοπική δράση αντί απόστασης από τα προβλήματα,***
- ***προστασία των οικοσυστημάτων ως προϋπόθεση της ανάπτυξης,***

ανθεκτικές κοινωνίες που προσαρμόζονται στις προκλήσεις του μέλλοντος.
Μέσα από τις απαντήσεις τους διαμορφώνεται ένα όραμα στο οποίο η ανάπτυξη, η κοινωνική ευημερία και η περιβαλλοντική προστασία λειτουργούν συμπληρωματικά και ενισχύουν η μία την άλλη.

Το μήνυμα του κεφαλαίου

Η Βιωσιμότητα δείχνει την κατεύθυνση. Η Ανθεκτικότητα ενισχύει την προσαρμογή. Η Ευθύνη μετατρέπει τις αξίες σε πράξη. Μαζί συνθέτουν το κοινό όραμα που αναδείχθηκε μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων για το μέλλον του νερού, της ενέργειας και των τοπικών κοινωνιών.

10

10. Η Φωνή του Συνεδρίου

Κάθε συνέδριο δημιουργεί έναν χώρο συνάντησης. Έναν χώρο όπου διαφορετικές εμπειρίες, γνώσεις και απόψεις συναντώνται γύρω από κοινά ερωτήματα.

Το συνέδριο **«Νερό & Ενέργεια: Επιλογές που Διαμορφώνουν το Μέλλον»** αποτέλεσε μια τέτοια συνάντηση. Εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης, της επιστημονικής κοινότητας, θεσμικών φορέων, οργανισμών και ενεργοί πολίτες συμμετείχαν σε έναν διάλογο γύρω από τα ζητήματα που θα επηρεάσουν τις κοινωνίες μας τα επόμενα χρόνια.

Το ερωτηματολόγιο **«Η Φωνή του Συνεδρίου»** προσέφερε την ευκαιρία οι σκέψεις αυτές να καταγραφούν και να αποκτήσουν συλλογική έκφραση. Μέσα από 10+1 ερωτήματα αποτυπώθηκαν απόψεις, προτεραιότητες και αξίες που αφορούν το νερό, την ενέργεια, το περιβάλλον, την ανάπτυξη και τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις.

Πίσω από κάθε απάντηση βρίσκεται μια επιλογή. Όλες μαζί συνθέτουν μια ενδιαφέρουσα εικόνα για το πώς αντιλαμβάνονται οι συμμετέχοντες το μέλλον.

Οι απαντήσεις ανέδειξαν την ανάγκη για υπεύθυνη διαχείριση των φυσικών πόρων, ενίσχυσαν τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη λήψη αποφάσεων, επιβεβαίωσαν τη σημασία της επιστημονικής γνώσης και υπογράμμισαν την αξία της προστασίας των οικοσυστημάτων ως θεμελίου της ανάπτυξης.

Παράλληλα, κατέγραψαν μια σαφή πεποίθηση ότι η κλιματική αλλαγή απαιτεί μετασχηματισμό του τρόπου με τον οποίο αναπτυσσόμαστε, ότι η ενεργειακή μετάβαση προχωρά σε αρμονία με τη φύση και ότι η επιτυχία κάθε μετάβασης συνδέεται με την κοινωνική συνοχή και τη συμμετοχή των πολιτών.

Η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου ανέδειξε την Ευθύνη ως την σημαντικότερη αξία για το μέλλον. Το εύρημα αυτό λειτουργεί ως κοινός παρονομαστής όλων των προηγούμενων απαντήσεων. Είτε πρόκειται για το νερό, είτε για το περιβάλλον, είτε για την ανάπτυξη, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι οι επιλογές του αύριο διαμορφώνονται από τις αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα.

Το νερό συνεχίζει να ενώνει τόπους, ανθρώπους και γενιές.
Η ενέργεια συνεχίζει να διαμορφώνει τις δυνατότητες ανάπτυξης και προόδου.
Οι αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα δημιουργούν τις συνθήκες μέσα στις οποίες θα ζήσουν οι κοινωνίες του αύριο.
Η παρούσα έκδοση αποτελεί μια μικρή αλλά ουσιαστική παρακαταθήκη του συνεδρίου. Μια καταγραφή συλλογικού προβληματισμού που αναδεικνύει τη Βιωσιμότητα, την Ανθεκτικότητα και την Ευθύνη ως θεμέλια ενός μέλλοντος με προοπτική, ισορροπία και διάρκεια.
Η συζήτηση συνεχίζεται.
Η συνεργασία συνεχίζεται.

Η ευθύνη συνεχίζεται.
Και μαζί τους συνεχίζεται η κοινή προσπάθεια για ένα μέλλον όπου το νερό, η ενέργεια και το περιβάλλον αποτελούν πηγές ζωής, ευημερίας και προόδου για όλους.

Το μέλλον του νερού
διαμορφώνεται από τις

ΑΞΙΕΣ

που επιλέγουμε να υπηρετούμε
μαζί.

Δελβινάκι 2026

Το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες αποτελεί μια πλατφόρμα συνεργασίας για το νερό, τις λίμνες και το μέλλον των τοπικών κοινωνιών.
Ενώνει γνώση, επιστήμη, εμπειρία και θεσμούς με σκοπό την προώθηση βιώσιμων πολιτικών για τους υδάτινους πόρους, την ενέργεια και την κλιματική ανθεκτικότητα.

Για τη γνώση των λιμνών. Για την αξία του νερού. Για τις επόμενες γενιές.

ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕΩΝ ΜΕ ΛΙΜΝΕΣ
lakesnetwork.org
info@lakesnetwork.org